

»Den foreslåede begrænsning af § 3 til nordiske statsborgere indebærer, at Danmarks forpligtelse efter konventionen« – FN-konventionen af 1961 om begrænsning af statsløshed – »skal opfyldes på anden måde. Integrationsministeriet vil derfor – efter forudgående orientering af Folketingets Indfødsretsudvalg – optage personer omfattet af konventionen på et lovforslag om indfødsrets meddelelse, når de i konventionen nævnte betingelser er opfyldt.«

Nærværende beslutningsforslag vil således hverken medføre, at grundloven eller den eksisterende praksis på indfødsretsområdet skal ændres. Med forslaget opnås, at Folketinget og regeringen tager hensyn til de internationale konventioner, som Danmark har ratificeret.

Retten til begrundelse og klageadgang

Den europæiske konvention om statsborgerret (EKS) indeholder regler om begrundelse og klageadgang. Det anføres således, at en deltagerstat skal sikre, at afgørelser om erhvervelse af statsborgerskab indeholder skriftlige begrundelser (artikel 11), og at de kan gøres til genstand for fornyet administrativ eller retslig prøvelse i overensstemmelse med landets nationale lovgivning (artikel 12). Danmark har taget forbehold over for bestemmelsen i artikel 12 med henvisning til, at indfødsret i Danmark kun kan gives af Folketinget, at Folketingets Indfødsretsudvalg ikke er en del af den offentlige administration og derfor heller ikke er bundet af almindelige regler for den offentlige administration, og at en ændring af dette forhold ville kræve en grundlovsændring.

Det fremgår af den forklarende rapport til EKS, at man har været opmærksom på, at lovgivningen i visse stater, hvor naturalisationsafgørelser træffes af parlamentet, ikke er i overensstemmelse med artikel 11. Det fremgår endvidere, at man ikke har ønsket særligt at fritage stater med en sådan naturalisationsordning fra forpligtelsen i artikel 12 til at give klageadgang.

Der er da heller intet i det danske forbehold over for artikel 12, som skulle hindre, at man i samtlige afslag på indfødsret begrundet afslaget og giver ansøgeren adgang til at klage over begrundelsen. Det skal således bemærkes, at en klage over begrundelsen på afslaget ikke er at sidestille med en klage over selve afslaget.

PET er omfattet af offentlighedslovens og forvaltningslovens bestemmelser. Ifølge forvaltningslovens § 24 skal administrative afslag på en ansøgning begrundes. Begrundelsen kan imidlertid begrænses, hvis der findes afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser. Forvaltningslovens § 24, stk. 3, henviser til lovens § 15

om begrænsninger i retten til aktindsigt af hensyn til den pågældende selv eller andre private eller offentlige interesser. Blandt de offentlige hensyn er udtrykkeligt nævnt

- 1) statens sikkerhed og rigets forsvar,
- 2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser,
- 3) forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser, strafuldbyrdelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning,
- 4) gennemførelse af offentlig kontrol-, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen og
- 5) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed.

Det er disse hensyn, som hidtil har medført, at afslag på ansøgninger om indfødsret, på baggrund af en henstilling fra PET ikke er blevet begrundet. Man har ikke ønsket, at en ansøgning om indfødsret skulle kunne medføre en indirekte adgang til oplysninger om, hvorvidt en ansøger er i PET's søgelys m.m. Det må dog i realiteten kunne antages, at det faktum, at det udelukkende er i sager om landets sikkerhed, der ikke gives begrundelse og klageadgang ved afslag på ansøgning om indfødsret, betyder, at det bliver stadig mere almindeligt kendt, at de »ubegrundede afslag« i realiteten er begrundet med hensynet til landets sikkerhed. Det eneste, som opnås ved ikke at skrive denne begrundelse tydeligt i afslaget, er, at der bliver en forskel på ansøgere alt efter, om de af sig selv erhverver den viden, at et ubegrundet afslag altid dækker over en indstilling fra PET. Der vil altså fortsat være enkelte ansøgere, som ikke af sig selv erhverver den viden, og som derfor ikke ved, om de har grundlag for at klage over afslaget – og de vil ikke have mulighed for at bedømme, om der skal tages videre skridt med henblik på at få rettet eventuelle fejl.

Forskellige former for klageadgang

Ingen institutioner er garanteret fejlfrie, heller ikke PET. Det er således muligt at forestille sig, at personer ved en fejl registreres hos PET, eller at PET tager fejl af to individer el.lign. Eftersom PET med henvisning til rigets sikkerhed kan indstille, at personer nægtes dansk indfødsret, og eftersom Folketingets Indfødsretsudvalg altid følger disse indstillinger, uanset at ansøgeren lever op til alle andre formelle krav for at opnå dansk indfødsret, så vil en menneskelig fejl hos PET kunne medføre en »vilkårlig« indgriben i ansø-